

Pamätník obetí
holokaustu Yad Vashem

„A tak musíme poznať týchto dobrých ľudí, ktorí pomáhali Židom počas holokaustu. Musíme sa od nich poučiť a vo vďačnosti a nádeji musíme na nich myslieť.“

Elie Wiesel,
nositeľ Nobelovej ceny za mier

„Prišiel som k Vám s možno zvláštnou požiadavkou – pripomínať meno muža, ktorý je už niekoľko rokov mŕtvy, ale ja mu dlhujem to, čo som nemohol splácať po vojne – za to, že mne a mojej rodine zachránil životy, pretože nás zachránila jeho pomoc. Vzhľadom na to, že sa blíži koniec môjho života, ťaží ma svedomie. A to je dôvod, prečo sa obraciam na vás...“

Z listu adresovaného
Komisii pre rozpoznávanie spravodlivých

ZOZNAM OCENENÝCH TITULOM „SPRAVODLIVÝ MEDZI NÁRODMI“ (január 2015)

Albánsko	73	Estónsko	3	Luxembursko	1	Slovensko	546
Arménsko	24	Egypt	1	Macedónsko	10	Slovinsko	7
Bielorusko	608	Francúzsko	3853	Maďarsko	823	Spojené štáty americké	4
Belgicko	1690	Grécko	321	Moldavsko	79	Srbsko	135
Bosna	42	Gruzínsko	1	Nemecko	569	Španielsko	7
Brazília	2	Holandsko	5413	Nórsko	59	Švédsko	10
Bulharsko	20	Chorvátsko	111	Peru	1	Švajčiarsko	45
Česká republika	115	Indonézia	2	Poľsko	6532	Taliani	634
Čierna Hora	1	Írsko	1	Portugalsko	3	Turecko	1
Čile	1	Japonsko	1	Rakúsko	104	Ukrajina	2515
Čína	2	Kuba	1	Rumunsko	60	Veľká Británia	21
Dánsko*	22	Litva	877	Rusko	197	Vietnam	1
Ekvádor	1	Lotyšsko	134	Salvádor	1	Spolu:	25 685

*Dánsky odboj sa nepripomína individuálne, ale ako jedna veľká skupina.

„Týmto sa potvrdzuje, že na svojom zasadnutí dňa _____ Komisia pre označenie spravodlivých, zriadená Yad Vashem ako orgán na pripomínanie hrdinov a obetí holokaustu, sa na základe predložených dôkazov rozhodla udeliť ocenenie MP, ktorý/á počas obdobia holokaustu v Európe riskoval/a svoj život, aby zachránil/a prenasledovaných Židov. Komisia mu/jej týmto udeľuje medailu Spravodlivých medzi národmi. Jeho/jej meno bude vyryté na Stene cti v Záhrade spravodlivých v Yad Vashem v Jeruzaleme.“

CHCEŠ VEDIEŤ VIAC?

Odporúčané webstránky:
www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

SPRAVODLIVÝ MEDZI NÁRODMI

„Spravodlivý medzi národmi“ je titul udeľovaný ľuďom nežidovského pôvodu, ktorí svojím konaním prispeli k záchrane Židov v období holokaustu. Tí riskovali nielen svoje životy, ale i životy svojich blízkych, aby nezištne pomohli často neznámym ľuďom.

Pamätná medaila s vyrazeným menom oceneného, ktorú odovzdáva veľvyslanec štátu Izrael

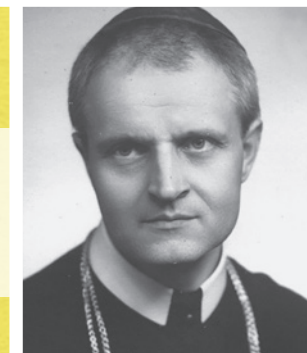
Mená ocenených sú na pamiatku vytesané do zoznamu na Múre cti

Certifikát, ktorý udeľuje štát Izrael oceneným titulom Spravodlivý medzi národmi

Záhrada spravodlivých s menami ocenených je súčasťou areálu pamätníka obetí holokaustu

V roku 2007 bol „in memoriam“ ocenený titulom „Spravodlivý medzi národmi“ aj blahoslavený prešovský gréckokatolícky biskup Pavol Peter Gojdič za svoje zásluhy pri záchrane niekoľkých stoviek Židov na Slovensku

ODVÁŽNI PROTI PRÚDU

V čase druhej svetovej vojny a existencie nedemokratickeho režimu na Slovensku v rokoch 1942–1945 vyvrcholilo prenasledovanie židovských obyvateľov aj na našom území. Prostredníctvom oficiálnej protizidovskej politiky Slovenského štátu pod dohľadom a pričinením nacistického Nemecka zahynulo po vyst'ahovaní asi 70 tisíc obyvateľov židovského pôvodu najmä na území okupovaného Poľska. Napriek tvrdým zákazom režimu, pod hrozbou smrti riskovali mnohí obyvatelia Slovenska svoje životy i životy svojich blízkych pri záchrane Židov. Poskytovali im najmä úkryt, a to až na niekoľko mesiacov, čím Židov zachránili pred takmer istým koncom v likvidačných táboroch. Slováci skrývali neraz celé židovské rodiny, starcov aj deti vo svojich domoch, pripravovali a nosili im pravidelne stravu do vzdialených úkrytov, ktoré im vybudovali, tajne im poskytovali predmety každodennej potreby. Často sa snažili zabezpečiť chorým ľuďom potrebnú zdravotnú starostlivosť a asistovali napríklad i pri pôrodoch. Kňazi i iní sa snažili falšovať úradné dokumenty. Celé komunity navzájom vedeli, kto skrýva Židov, ale neprezradili svojich susedov a známych.

PAMÄTNÍK YAD VASHEM A OCEŇOVANIE SPRAVODLIVÝCH

Na Slovensku odovzdáva titul „Spravodlivý medzi národmi“ štát Izrael prostredníctvom svojho veľvyslanectva. Konkrétne prípady posudzuje tzv. Komisia pre rozpoznávanie spravodlivých, ktorá bola zriadená v roku 1963 izraelským pamätníkom obetí holokaustu Yad Vashem. Spomenutý Pamätník vznikol v roku 1953 a nachádza sa v Jeruzaleme, na hore Har ha-Zikaron (Hora Pamätania). Nachádza sa tu rozsiahly komplex budov, pomníkov a sôch, ktoré majú pripomínať pamiatku na 6 miliónov židovských obetí, ktoré zahynuli v období holokaustu. Túto komisiu vedie izraelský najvyšší súd a ten starostlivo posudzuje dokumentáciu, dôkazy, výpovede svedkov, hodnotí historické okolnosti, riziká pre záchrancov a splnenie kritérií:

1. Iba Židia môžu podať nomináciu na ocenenie.
2. Pomoc členovi rodiny alebo Židovi, ktorý konvertoval na kresťanstvo, nie je kritériom na uznanie titulu.
3. Pomoc musí byť opakovaná a významná.
4. Pomoc musí byť bez akéhokoľvek nároku na finančný zisk alebo očakávanú recipročnú odmenu (hoci náklady na jedlo a podnájom sú akceptovateľné).

Každá ocenená osoba získava pamätnú medailu s vyrazeným menom a certifikát. Jej meno je následne vytesané do zoznamu na Múre cti v Záhrade spravodlivých medzi národmi, ktorá je súčasťou areálu pamätníka Yad Vashem. Izraelský zákon nazvaný podľa pamätníka obetí holokaustu umožňuje udeliť prostredníctvom uvedeného titulu oceneným osobám aj čestné občianstvo štátu Izrael. Ak ocenený človek už nežije, jeho príbuzný má právo požiadať o udelenie čestného občianstva pre zomrelého. Prijemca občianstva, ktorý sa rozhodne žiť v Izraeli, má nárok na vyplácanie dôchodku vo výške priemernej mzdy v národnom hospodárstve krajiny, bezplatnú zdravotnú starostlivosť a pomoc spojenú s bývaním a ošetrovateľskou starostlivosťou. Pokiaľ ocenená osoba žije v inej časti sveta, môže v prípade ekonomický problémov získať finančnú pomoc Židovskej nadácie pre Spravodlivých, ktorá sídli v New Yorku. **K 1. januáru 2015 získalo ocenenie Spravodlivý medzi národmi 25 685 osôb z 51 krajín. Za prejav takejto odvahy ocenil štát Izrael do januára 2015 už 546 osôb zo Slovenska. V porovnaní s celkovým počtom obyvateľov krajiny dosiahli Slováci v súčasnosti piaty najvyšší počet ocenených titulom Spravodlivý medzi národmi na svete.**